

Care va fi după statistici populația din viitor a țării românești

D. dr. Sabin Manuilă, directorul Institutului de demografie și recensământ al României, a publicat în n-rul din 14 Ianuarie al ziarului „Universul” un bilanț ce se cuvine cunoscut de toată lumea românească, al situației demografice din anul trecut a țării, comparată cu datele dela recensământul din urmă (31 Dec. 1930).

Avem cea mai mare mortalitate a copiilor din lumea întreagă

Bilanțul se începe cu o constatare mai mult decât jalnică:

In România e cea mai mare mortalitate a copiilor!

Norocul nostru că suntem în același timp cea mai spornică țară din lume, datorită însă numai sporului ce-l dă vechiul regat, unde blestematele practici cari decimează populația Bănătului și a Crișanei n'au pătruns decât în mică măsură.

Vom avea de-acum în 4 ani 20 milioane de locuitori

La 1 Ianuarie 1931 România avea 18.052.896 locuitori. Astăzi are 19.011.597, deci cu peste un milion mai mulți, în decurs de patru ani. Ceea ce înseamnă, dacă socotim și pentru viitor un spor de un milion în patru ani, că la sfârșitul anului 1938 vom fi trecut de 20 de milioane.

Sporul din ultimii 4 ani

În acești patru ani trecuți s'au născut la noi 2.470.582 copii, și au murit 1.511.881 locuitori. Sporul natural a fost deci de 958.701. Au ieșit din țară în acest timp 25.285 emigranți, și au intrat 22.378, deci prin această fluctuație populația a scăzut cu 2.906 locuitori, cari se scad din sporul natural.

Sporul României și al altor țări

D. dr. Sabin Manuilă constată că sporul României — cu toată uriașa mortalitate a copiilor — se poate

numi vertiginos pentru epoca noastră, în care populația din majoritatea țărilor dă înapoi. După noi vin în fruntea țărilor spornice Polonia și Italia. Populația celorlalte țări (cu excepția Rusiei, a cărei situație nu se cunoaște) scade mereu. Germania însăși, care se socotea înainte o țară cu spor alarmant de mare, dă înapoi.

Scăderea alarmantă a sporului din Transilvania și Bucovina

Privită pe provincii, situația din România e îmbucurătoare numai în vechiul regat și Basarabia. Suntem în fruntea țărilor spornice datorită sporului de-acolo. Sporul Transilvaniei și-al Bucovinei e foarte mic. Singura consolărie este că dacă românii scad alarmant în aceste provincii, scăderea populației minoritare e și mai mare. Noi ne putem suplini pierderile cu români din părțile spornice ale țării, în schimb minoritarii n'au de unde.

Specificată, situația sporului pe provincii se prezintă astfel:

Vechiul regat și Basarabia, cari la data recensământului reprezentau 64.6 la sută din populația țării, au reprezentat în anul 1931 74.6 la sută din sporul țării întregi, în anul 1932 78.7 la sută, în anul 1933 80.0 la sută, iar în anul 1934 80.4 la sută.

Transilvania și Bucovina au reprezentat la 31 Dec. 1930 35.4 la sută din totalul populației țării, iar proporția față de sporul țării întregi li-a fost: în anul 1931 de 25.4 la sută, în anul 1932 de 21.3 la sută, în anul 1933 de 20.0 la sută, iar în anul 1934 de 19.6 la sută.

Cifrele acestea sunt prea elocvente, ca să mai trebuiască să stăruim asupra necesității de a lumina populația din provinciile periclitare să se decimeze — din Transilvania, Bucovina și în primul rând din Bănat și Crișana — asupra rezultatului nefast al practicilor păcătoase luate de românce dela străini.

Vom încheia repetând ceea ce

am mai arătat în aceste coloane, că la Budapesta există o fabrică de unelte anticoncepționale destinată anume României, precum s'a destăinuit printr'o reclamă făcută prin revista clujeană „Drogueria”.

Să lămurească cei chemați pe locuitorii provinciilor fără spor, că numai dușmanii noștri se pot bucura de-o scădere ca aceea arătată mai sus, a sporului din Bănat, Crișana, Transilvania și Bucovina.

Bibliografie

„Magyarság” din 10 crt. anunță că dr. Iosif Tzögl, conducătorul lui „Oesterreicher Volksverband für Volksdeutsche Auslandsarbeit”, a publicat zilele trecute o statistică a minorităților din Europa, afară de a celor din Rusia sovietică.

„Magyarság” reproduce următoarele date:

România, cu 29,51% din totalul populației minoritari: unguri 1.700.000, germani 800.000, ucrainieni 700.000, bulgari 300.000, turci 250.000, ruși 175.000, sârbi 60.000.

Franța, (8,7% din totalul populației): 1.650.000 germani, 1.000.000 bretoni, 600.000 italieni, 200.000 basci, 100.000 flamanzi.

În Turcia europeană sunt minoritari 40% din populație.

Nota bene: Precum s'a putut vedea din cifrele privitoare la România, statistica d-lui Tzögl e greșită și tendențioasă. Cifra ungarilor, bunăoară, a fost umflată cu 400 de mii.

Reproducerea lui „Magyarság” e și ea la fel. De ajuns să relevăm că ziarul budapestan a omis să reproducă statistica minorităților din Ungaria. Se vede că arățăările d-lui Tzögl nu le sunt de loc favorabile ungarilor.

O veste bună din Săcuime: la Odorhei s'a adunat piatra și materialul lemnos necesare la zidirea bisericii românești, a cărei edificare se va face îndată ce se desprimăvara. Casa parohială e gata.

O vizită italiană la granița trianonică

După obiceiul ce-l are iredentă ungurească ca să-și ducă oaspeții la granițele trianonice și să le spană că-s granițe barbare, etc., fiindcă nu le marchează ape sau munți, și că tot ce vede oaspetele peste graniță e ținut locuit de unguri compacti, a fost dus asăvără la îmbinarea granițelor românești, sârbești și ungurești un ziarist italian, Arturo Stanghellini, care și-a descris apoi această vizită într'un reportaj scandalos publicat în ziarul „Il Telegrafo” din Livorno. I l-am citit reproduș în întregime în n-rul din 29 Dec. al ziarului budapestan „Magyarság”.

Iată — fiindcă nu-i putem consacra mai mult spațiu — câteva pasagi:

D. Stanghellini a fost purtat prin fața satului Beba-Veche, despre care însoțitorii unguri i-au spus, firește: „E locuit exclusiv de unguri!” I s'a spus, și d. Stanghellini își însușește obiecția fără nici-o controlare: „Cât e câmpla de mare nu văd decât grâu și iar grâu, și două sate ungurești la depărtare de-o bătaie de pușcă unul de altul. Unul a rămas ungarilor, celalalt l-au căpătat românii. Mă uit să văd de se vede undeva vr'o movilă, vr'un pârâu, vr'un pârâiaș sau măcar o șuviță de apă. Nicăteri nimic. Câmp și iar câmp, dincoace și dincolo, cât vezi cu ochii. E de ne'nțeles cum au putut oamenii acela dela Trianon să taie în două firul de iarbă, ca frizerul barba. Puncte de vedere etnice, politice, strategice? Nimic! Unguri dincoace, unguri dincolo, câmp dincoace, câmp dincolo!”

Urmează după această blestemată falsificare descrierea unei provocări a grănicerilor unguri. Au făcut sub nasul grănicerilor români (d. Stanghellini nu vede 'n aceasta nici-o provocare) o movilă de pietre fachiplind emblema Ungariei-Mari și Ungariei Mare, cu inscripția: „Așa a fost — așa va fi.”

Apoi iarăș un aliniat despre

hotarele născocite cu bătăie barbară”, și o rememorie cel puțin idioată: „Trebuie să remarc că între cele trei bud de pământ (românesc, sârbesc unguresc, dela întretăierea granițelor, — n. tr.) deosebirea e zdrobitoare: pe partea ungară se leagă lauri aurii și grâu, la sârbi își arată moșii o sămănătură de cartofi, în mână mărini moși au cedat renul cârtițelor”.

Așa și informeză iredentă ghilără oaspeții, și așa scrie presa respectivă stipendiașii

Suntem doritori să știm porci idioțenile acestea desguștătoare se mai repetă 'n presa italo- și după pactul dela Roma.

Propaganda maghiară în România

Secretarul dela Londra al gii Revizioniste maghiare, Hordossy, a publicat în n-rul 12 crt. al lui „Pesti Hirlap” apel stăruitor la guvern, ca să facă mai multă propagandă în Anglia, deoarece în acest domeniu a fost lăsat totului neexploatat, în timp ce Mica Antantă lucrează tot în direcția aceasta. Autorul propagandă ce o face Mica Infelegere d-nii Setonson, profesorul catedrei de lovacce dela Universitatea Londra, și Wickham Steed, profesorul catedrei românești, cere guvernului maghiar să înființeze de urgență la Londra o catedră maghiară. Vorbește despre propagandă ce ar fi trebuit s'o facă Societatea maghiară, care s'a mărginit la o ședință de constituire un banchet. În încheiere face apel la episcopii din Ungaria trimițată pentru timp mai sau mai îndelungat emisă în Anglia, ca să vorbească telor confesiuni englezești exclusiv evreilor — despre mentul «sălbatic» ce-l au răzicile maghiare în Ardeal.

Memento!

N'a murit Horváth István!

Încheiam în numărul trecut al ziarului nostru foiletonul despre neîntrecutul aiurist Horváth István, cel cu naționalitatea maghiară a lui Adam, a lui Nabucodonosor, a „scijilor și cumaniilor” din Egiptul preistoric, a lui Alexandru Makedon și-a altora, arătând că s'a adevărit în așa de mare măsură vorba rostită de ministrul Eötvös la groapa acestui istoric și profesor universitar, după care nimeni dintre unguri n'a nvățat pe atâția iubire de patrie, încât și astăzi Ungaria e plină de elevi ai lui, cari, în frunte cu Horthy, îl cred pe Dumnezeu maghiar, sau, în frunte cu Gömbös, Herceg Ferenc, Pekár și alți turanici de neam șvăbesc, se cred îndreptățiți să viseze o nație maghiară de câteva zeci de milioane, stăpână cel puțin pe pământul stăpânit până la 1918.

„Pesti Hirlap” din 16 Dec. a. tr. ne dă o admirabilă adevărire a concluziei ce-am pus-o foiletonului prin care comemoram alături de unguri împlinirea unui veac și jumătate dela nașterea faimosului Horváth István. E vorba în acel număr al oficiosului Ligii Revizioniste despre o nouă încercare în stil Horváth, de astă dată pentru a dovedi că toponimia dintre Alpi și Carpați e 'n „întregime” ungurească.

„La noi se credea până acum — spune „Pesti Hirlap” — că majoritatea numelor de localități, deși înțelesul nu li se cunoștea, sunt de origine onomastică turcă. Dr. Kallos Zsigmond ne dă acum o explicație care pare foarte verosimilă și e generatoare de idei, a unei mari mulțimi de nume maghiare de localități, în parte folosite și astăzi și 'n parte transformate

și pastrate în tradiție. Eminentul profesor de lingvistică a descoperit că aceste nume de localități — circa zece mii — poartă toate amintirea străvechii religii maghiare, a șamanismului, și a practicilor ei”.

După această noștimă introduce ce-o face noii științe cu care îi tămpește pe cei din Ungaria „eminentul profesor de lingvistică”, „Pesti Hirlap” ne dă câteva mostre, atât de demente, încât nu știi: să râzi, să-i plângi omului de milă?

Aflăm astfel că după ce „până acuma nu s'a știut ceva pozitiv despre străvechea religie maghiară”, d. dr. Kallos Zsigmond ne dovedește tocmai cu această religie că cele 10 mii de nume de localități dintre Alpi și Carpați — numărate unu și unu — sunt toate ungurești, și anume purcezând din străvechea religie maghiară. De-o pildă: numele care conservă pe străvechiul șaman, adevărat preot, al un-

gurilor păgâni. Ne-am fi așteptat să ni se dea nume topice — vreo câteva mii dintre cele zece mii — cari să conserve denumirea de șaman. Dar d. dr. Kallos Zsigmond n'are nevoie să meargă atât de departe. D-sa se mulțumește să constate că șamanul, ca vraci ce va fi fost, era totodată și medicul tribului. Iar medic înseamnă pe ungurește orvoș, nume despre care nu ni se face dovada că-i depe vremea lui Arpad și nici că e păstrat în toponimie, dar asta n'are a face, pentru că „eminentul profesor de lingvistică” a descoperit nume topice cari ar avea de-a face cu oros, ors, örs. Ori iată dovada că aceste localități s'au numit după șamanul familiei sau al tribului.

Ar mai fi rămas să ne poarte „eminentul profesor de lingvistică” pela formele din diplome ale acestor oros, ors, örs, fiindcă așa cum le-a pus d-sa pe hârtie, sunt denumiri de astăzi,

contrăfăcute după cele din lomele vechi, cari și ele erau falsificate a numelor autentice date sau conservate de autorii nemaghiari. Să-l scutim deci, pe noul savant al lui „Pesti Hirlap” de așa ceva, pentru că încurcarea de tot când ardea bunăoară că ors al său scria în diplome Wrs, și ar ști că litera 'ntâia nu s'a nunci și nici altfel, ci u.

Să urmărim însă mai departe această rivalizare a lui Kallos faimosul său predecesor Horváth István.

Ne spune în continuare „Pesti Hirlap”:

„Așezarea de bază (a ungarilor veniți aici, — n. tr.) era deosebit de multă ori alcătuită din șapte familii (șapte, pe ung. hét, — n. tr.) Acesta era numărul sfânt ca mărul opt, nouă, nu se făcea înțelește (în toponimie, — n. tr.) dar cu atât mai adeseori numărul patru, cinci, șase zece. Unele erau mai multe de atâtea (numărul)

Mărunte și felurite

După statistica dela sfârșitul lui 1930 (cf. Budapesti Hírlap* 13. I. crt.) cele mai mari orașe din Ungaria au următoarea populație:

Budapesta 1.006.184.
Győr 135.071.
Dobrișin 117.275.
Kecskemét 79.467.
Pécs 66.467.
Ujpest 67.400.
Kispest 64.512.
Debrecen 61.663.
Miskolc 61.559.

Din „Magyarság” dela 13. I. s-a murit la Budapesta și a fost înmormântat la Mezőkövácsháza un farmacist dela Arad, Orade Mezőkövácsháza, în vârstă de

64 de ani, Gheorghe Rozvány. După cât ni se pare, e vorba despre încă un membru pierdut între unguri al familiei Rozványneștilor dela noi, descendentă din macedo-români.

Ca urmare a legăturilor politice ce s'au stabilit anul trecut între Ungaria și Polonia, apare în Ungaria o „Bibliotecă maghiaro-polonă”, îngrijită de Edgar Palocz, care a ajuns acum la al doilea număr: „A magyar-nyelvel kapcsolatok bibliográfiája” (Bibliografia legăturilor maghiaro-potone), de Ioan Kertész, cuprinzând lista scrierilor ungurești cari se referă la Polonia. Bibliografia aceasta va fi întregită cu scrierile poloneze referitoare la Ungaria.

Și ne aducem și noi aminte de episcopia Haidudorogului

— Se declară în Ungaria zi națională de doliu ziua atentatului dela Dobrișin —

Remarcând în n-rul trecut al „Gazetei Antirevizioniste” frumoșii gesturi ale celor de pe granița nord-vestică cari s'au gândit să-l batorească pentru 50 de ani pe vrednicul canonic Gheorghe Murășan, cel întemnițat unguri dimpreună cu 14 creștinași ai săi din Moftinul-Mic, intrucă s'a opus cu forța anexării teritoriului unite din Moftin la episcopia ungurească a Haidudorogului, am subliniat faptul bizar și revoltător că la noi nu se mai vorbește nimic despre soarta celor noștri frați din Ungaria cași sub jugul episcopiei ungurești a Haidudorogului, deși ar fi vorba de vorbit despre ei, fiindcă s'au toat bisericele și școlile fost ungurizate, și fiindcă s'au numai atâția în jugul Haidudorogului câți îi știam acum de ani, ci au fost între timp date la satanica episcopie și în secință au fost maghiarizate celelalte biserici și școli unite baze după pacea dela Trianon Ungaria, cari până atunci se erau de episcopie Orășii.

Ca să se vadă ce mare păcat n. tr.), o indicau cu cuvântul *sok* (mult) sau *bő* (imbelzinit). De aci deseale numiri ca *Orso*, *Orso*, etc. *Bécs* (citit *Bece*), numele unguresc al Vienei, n. tr.) ar însemna propriu „bő-ors”, adică un fel de comitate de-a religiei străvechi, care s'au așezat mai multe milenii, cu mai mulți șamani”. Apoi, îndată după aceasta: Din aceste date s'a putut demona stabili, că cu prilejul războiului lor, ungurii au venit în în mare număr. Cel puțin în milioane de inși!”

nu mai vorbim de faptul că dintre acești mai puțini ca jumătate cu nume maghiare, sânge unguresc n'au nici 50 la sută. Citiți și nu zămbiți, pentru că oamenii aceștia, și cei dela „Pesti Hírlap” tot așa ca d. dr. Kallos, sunt foarte gravi și foarte serioși. Scrisul lor e literă de evanghelie, ca tot ce poartă pecetea Ligii Revizioniste!

Adevărat că la sfârșit d. dr. Kallos ne zăpăcește de tot, dar asta nu e vina sa. Ne spune că grosul autohtonilor nu l-au format slavii lui Svatopluc, cari erau numai cuceritori, ci gepizii rămași aici. Și dacă aceasta o mai putem înțelege (cu toate că noi știam că gepizii erau demult cărăbaniși spre alte meleaguri), nu înțelegem cum devine acest cu totul nostim caz: că gepizii autohtoni, dela cari deci Ungurii trebuia să ia numele de localități, traduc pe limba lor numele topice maghiare. „In finuturile locuite de gepizi — ne spune

Așa-zisa reformă agrară din Ungaria

In ziarul eckhardist „Uj Magyar-ság” s'a publicat în 6 și 8 Ianuarie crt, o dare de seamă mai mult decât jalnică, despre stările dela Szeghalom de pe granița b. horeană, și despre așa-zisa improprietărire ce s'a făcut acolo.

In hotarul acestui sat s'a înființat prin așa-zisa reformă agrară o colonie, pe sitiu, adică pe pășunea stearpă a satului. Li s'au dat improprietărișilor pentru locuri de casă 30 de iugăre, câte 200—500 de stânji ni pătrași unuia, și anume cu 50 de fileri stânjinul, ceea ce face 800 de pengő (24 de mii de lei) iugărul, deși iugărul de izlaz sărat se vindea atunci cu 200 de pengő. Dintre improprietărișii aceștia n'au grădina nici astăzi decât cei cari au adus cu carul pământ de aiurea, 150—200 de care. Li s'a dat unora și pământ, dintr'un lot de 105 iugăre răscumpărat de stat, dar nu li-i de niciun folos. E la depărtare de 15—18 km. de colonie, drumuri nu au, încât trebuie să prindă pețru cai la carul cu porumb, și n'plus rata anuală ce trebuie s'o plătească pentru el e mai mare decât câștigul. Iugărul de pământ li-a fost dat cu 1000 de pengő (30 de mii de lei). Case li-a făcut societatea FAKSZ, cu 1500 de pengő, și nu fac mai mult de 300 de pengő. Sunt înglodați în datorii și fașă de stat, cu restanțele pentru pământ, și fașă de societatea care li-a făcut casele. S'a calculat că câștigul li-ar fi pe an de 91 de pengő de cap de familie, iar ratele anuale de 111 pengő.

Aceștia se arată în numărul din 6 Ianuarie al lui „Uj Magyar-ság”.

In n-rul din 8 Ianuarie trimisul special al ziarului revine cu amănunte înfiorătoare despre mizeria coloniei.

Un colonist, Alex. Diliczi, care e cel mai bine situat din colonie (are 7 iugăre de pământ) și din această cauză i se zice „groful” coloniei, i s'a plâns că n'a putut plăti în zece ani decât 150 de pengő din datoria de 1500 cătră societatea care l-a făcut casa,

și astlel e dator azi pentru casă o mie și șase sute de pengő. Restanțele de impozite i-s de o mie o sută de pengő. N'are n casă o mână de făină, o lingură de untură. De sărbători s'a dus la primărie să-i preia primăria caii, fiindcă vrea să meargă la cerșit, dar l-au declarat nebun și l-au trimis acasă.

După ce a vizitat casele din sat, trimisul special al ziarului budapestan le descrie astlel:

„Nu e o singură familie, ai cărei copii, toți dela oală, să aibă o pereche de încălțăminte sau o

haină călduroasă”. Arată apoi că pe nevasta locuitorului Ioan Szűcs, cu 6 copii, a găsit-o tînd patul ca să-l pună pe foc, fiindcă n'au cu ce se încălzi. Scaunele, dulapul, lavița, au intrat deja toate pe gura cuptorului, și mai rămăsese patul. Penele din perne și din tradiționala „dună” ungurească s'au dus de-asemeni: le a cărat din toată colonia jidovul din Szeghalom, pentru cățiva fileri.

„Așa se prezintă, privită mai deaproape, atât de lăudata reformă agrară” — exclamă trimisul ziarului eckhardist.

Altruismul Băncii Altruiste

In n-rul din 7. VIII. 1924 al ziarului „Magyarság” s'a publicat o plângere foarte ciudată a unor foști luptători din Ceaba, candidați la așa-zisa improprietărire: Se plîng că li s'a promis în anul 1923 pământ, că au dat prețul pământului în mâinile Băncii Altruiste, că pe urmă așa zisa reformă agrară s'a terminat fără să capete nimic, și că Banca așa-zisă Altruistă nu li-a dat banii

'napoi, iar estă vară când s'au dus să și-i pretindă, li-a promis să le restituie 8 fileri din fiecare mie de pengő depusă la bancă!

Ministrul de agricultură Kállay, căruia i s'au plâns, li-a spus că li-ar da bucuroș pământ cumpărat de stat prin preemțiune, dar statul n'are pentru așa ceva decât 60 de mii de pengő pe an, prețul a o sută de iugăre.

Manifestația dela Aiud

Populația românească din Aiud și din împrejurimi a alergat în ziua de 7 Ianuarie să comemoreze pe tribunii dela 1848 Simion Prodan și Axente Severu, ca să pună la punct o infamie ungurească care s'a acreditat an de an: aceea că Aiudul a fost incendiat la 7 Ianuarie 1849 de românii celor doi tribuni.

La chemarea Ligii Antirevizioniste populația românească a orașului și a ținutului a dat un răspuns pilduitor revizionismului unguresc, a comemorat în chipul cel mai vrednic de dânsa pe eroii din revoluția Ianului, și prin cuvântările înfemeiate pe istoria adevărată ce s'au rostit, a restabilit adevărul în privința incendierii Aiudului, arătând că oamenii Ianului n'au fost o bandă, precum îi recomandau mistificatorii unguri.

După parastasul pentru eroii

revoluției, a ținut o cuvântare însuflețită d. prof. Eugen Hulea, urmașul tribunalului Ioan Hulea dela 1848, iar d. dr. Ioan Baltariu, președintele Ligii Antirevizioniste din Aiud, a arătat printro conferință susținută cu o serie întreagă de dovezi istorice, că Aiudul n'a fost incendiat de românii ci de subjugajii de toate neamurile, inclusiv maghiari, ai nobilimii din oraș, a cărei barbarie va rămânea înscrisă în istorie prin incendierea comunei românești Magina, prin măcelul dela Mihail, și prin 1724 ucideri de bărbați, 222 de femei și 55 de copii, săvârșite în tot județul Alba.

Conferențiarul a cerut să se steargă și să se înlocuiască cu alta care să nu mai insulte nația noastră, placa de marmoră ce-au așezat-o ungurii în amintirea incendierii Aiudului pe zidul care înconjoară biserica reformată.

arătându-ne teoria „eminentului” său profesor de lingvistică „Pesti Hírlap” — numele de așezări maghiare s'au tradus pe limba lor. Trupina cuvântului „orvos” (iarăși acest „orvos”, despre care nu ni s'a dovedit că-i depe vremea lui Arpad!) este „or”. Traducerea corespunzătoare a acestuia a fost Zaub sau Zop (prescurtarea imaginată de d. Kallos a lui Zaub, — n. tr.) Afirmativ (???) de-aici ar deriva denumirea orașului Sopron, adică după pronunțarea veche (după scrierea, nu după pronunțarea veche! — n. tr.) Zopron; iar Operencia (nume din povești, corespunzător românescului „peste nouă mări”, — de altfel îndoelnic că n'ar fi de fabricație nouă — n. tr.) nu este altceva decât lacul Fertő de astăzi, care s'a numit în traducere ungurească Orvos-to (adecă magic). Denumirea Sabaria (unul dintre cele mai vestite orașe panonice din epoca romană, — n. tr.) este după acestea și ea

o derivație din Zaub, și nu e de origine latină (sic! Se vede că romanii au împrumutat-o dela unguri, totașa cum, după Horváth István, și-au împrumutat dela ei legile! — n. tr.). Mai interesantă este — spune apoi la urmă „Pesti Hírlap” — examinarea în această direcție a cuvântului Csaba (după legenda poetică modernă fiu — sau așa ceva — al lui Atila, și strămoș al săcuilor, n. tr.) Conform acestora, Csaba este de asemenea reungurizarea traducerii în Zaub a cuvântului „orvos”. Cu un cuvânt, după constatările lingvistului expresia: ungurii lui Csaba, poporul lui Csaba nu înseamnă de fapt decât un popor de lege șamană de dinainte de încreștinările sfântului Ștefan, refugiat din Panonia la ungurii încă păgâni din Ardeal” (din Ardealul ocupat de unguri abia târziu după Sfântul Ștefan! — n. tr.)

Acu se oprește relația oficiosului Ligii Revizioniste despre

descoperirile „igen valószínű hangzó és gondolatébresztő” (cari par adică foarte verosimile și sunt generatoare de idei) ale „eminentului profesor de lingvistică” dr. Kallós. Oricât ne-au zăpăcit, regretăm că s'au oprit aci. Li-am fi destinat bucuroși toate opt paginile acestei gazete, pentru că nu-i puțin lucru să vezi un Horváth István redivivus, iar pe oficiosul Ligii Revizioniste aplaudând și dându-i certificate. Să le trăiască!

Abonamente:

Pe un an 130 de lei, pe o jumătate de an 70 de lei. Pentru țărani și muncitori 90 de lei pe an, 50 de lei pe jumătate de an. Autorități, instituțiuni, întreprinderi 500 de lei. Autorități și instituțiuni sătești, cazine 200 de lei. Abonamentul se plătește înainte. Cine ne câștigă șase abonați, primește gazeta gratuit. Puteți beneficia de această înlesnire asociindu-vă șapte inși și trimițând numai șase abonamente.

De ce nu din Ungaria?

«Uj Magyarság», ziarul falsificatorului de franci Eckhardt, a publicat în 15 crt. o notiță de bătaie de joc la adresa Franței și a României, în legătură cu rezultatul din Sar. Și anume, muștră pe francezi că de ce n'au apelat la experții electorali din București, că ieșea din urnă rezultatul altfel.

Ziarul stimabilului Eckhardt e ca de obicei destul de imprudent. A uitat așa de repede paginile întregi ce le-a scris astă toamnă despre nostimul mod cum a căzut la ultima alegere parțială din Ungaria un candidat al partidu-

lui eckhardist, ne fiind lăsat de guvern nici să candideze, pentru că niște agenți de-ai guvernului s'au pus și i-au furat candidatul opoziționist trei sferturi dintre cele vreo trei mii de recomandări dela alegători ce-i trebuiau ca să i se poată recunoaște candidarea.

De ce nu recomandă «Uj Magyarság» pe «experții» ungurești? Erau mai avantașoși și dintr'un alt punct de vedere. Fiindcă nu mai trebuiau întreținuti, căci plecau cu franci francezi de-acasă, din seria celor fabricați de d. Eckhardt și de copreședinții dela «TESZ» ai generalului Gömbös!

Iamandiada

Au ungurii drepturi istorice asupra orașelor ardelene? — Cazul Aiudului —

Precum s'a probat prin nenumărate dovezi publicate de d. Romulus Seișanu în ziarul „Universul” și prin datele cunoscute cititorilor noștri ale conferinței ținute de d. prof. Ioan Lupăș la Săltmar despre problema orașelor din Transilvania, afirmația dementă a ministrului Iamandi că ungurii au în orașele ardelene un trecut ce se confundă cu trecutul acestor orașe, pe câtă vreme noi n'avem ce revendica din acest trecut, este tot ce se poate mai fals. Adevărul este nu numai că românii împrejurimilor românești ale orașelor ardelene au căutat întotdeauna să pătrundă în ele și n'au cele mai multe au și pătruns din toate vechi timpuri, ci că multe dintre ele sunt dela origine românești. Despre Arad s'a dovedit aceasta cu prisosință prin cele ce am arătat în n-rul al 8-lea din anul trecut al „Gazetei Antirevizioniste”.

„România Nouă” dela Cluj dovedește acum (în foiletonul din 17 crt.) că însuși Aiudul, cel mai unguresc (și istoricește și efectiv) oraș din Ardeal, a avut o populație românească mai înainte de-a i se fi pomenit una maghiară. Pe vremea lui Ștefan Cumanul (1272—1290), precum o dovedește istoricul Ștefan Meteș în cartea sa de istorie a comerțului ardelean, printre românii din Aiud erau 60 de familii de ciobani supuși la impozitul pentru oierii. De sigur, aceștia nu erau singurii locuitori ai orașului.

Unguri nu se pomenesc încă în Aiud (documentar) în această vreme. Alți străini, și anume sașii, se pomenesc din secolul următor, când își fac (la 1334) o biserică — actuala biserică reformată. Ungurii vin apoi, și înmulțindu-se cu timpul, au confiscat biserica sașilor.

Sub Mihai Viteazul Aiudul a fost alături de Mihai, în contra lui Basta; dovadă că erau mulți români acolo.

La 1629 e mutat dela Alba-Iulia la Aiud liceul reformat și i transformat la universitate cu trei facultăți: de drept, litere și filosofie. Prin această universitate, prin episcopia reformată care-a

fost aici până la 1849 când au mutat-o la Cluj, și în răstimpuri prin diela ce-și avea sediul aici, iar alături de acestea prin magnații ce s'au îngrămădit în oraș, Aiudul a devenit cel mai puternic centru de maghiarizare. Dovedește însă aceasta ceea ce a spus prin nesocotita sa cuvântare ministrul Iamandi? Când românii sunt pomeniți în Aiud înainte unguirilor și chiar și-a sașilor, și când — cu toate că orașul devenise apoi unul dintre cele mai exclusiviste centre ungurești, — românii au putut fi totuși în Aiud, în anii 1760—1762, 74 de familii, deci vreo 400 de inși, precum a dovedit-o la 1926 dup'o statistică dela ministerul de război din Viena d. Virgil Cioban!

Tot cultul lui Atila

Precum se știe din cele ce le-am publicat în luna trecută, la Budapesta se fac pregătiri pentru comemorarea lui Atila. Le face Societatea Turanică a h-unului de neam nemțesc (cu înrudiri românești) Pekár Gyula. Despre acest președinte al neohunilor dela Budapesta aflăm acum că a pus pe piață un roman despre Atila, în două volume uriașe.

Ni se pare că miroase a puțin negoș această comemorare a străbunicului unguirilor de neam șvăbesc!

Longevitate „valahă”

În suplimentul duminical din 13 crt. al lui „Budapesti Hirlap” e vorba de o veche carte ungurească, «Europa Tekintete jelenvaló Természeti, Mivéleli és Kormányi Allapotjában», a călugărului cistercit Iosif Dóczy, tipărită la 1830 la Viena. E o carte de descrieri de fărî, în 12 vol. Volumul al 9-lea tratează despre Ungaria, și spune în paragraful 5 că viața cea mai lungă o au în Ungaria «valahii». Probabil vor mai fi în aceste descrieri și alte lucruri privitoare la români.

Cine minte?...

În „Pesti Hirlap” dia 13 I. crt. s'a publicat o foarte revoltată scrisoare în contra postului de radio din Bratislava, pentru că ar transmite minciuni despre stările de lucruri din Ungaria.

Ni se spuse astfel că s'au produs la acest post de radio cehoslovac declarațiile ce le-au făcut în Slovaclia, unde vesiseră din Ungaria, un muncitor și un dascăl. Muncitorul s'a mirat că a găsit în Slovaclia stări de lucruri normale, fiindcă gazetele maghiare îl obșauiseră să creadă că în republica cehoslovacă minoritarii sunt mâncați de vil. Iar învățătorul spusese: „Ce să vă spun altceva, decât că învățătorii unguiri din Ungaria au jumătate leafa ce-o capătă în Cehoslovacia învățătorii maghiari plătiți de statul cehoslovac!”

Autorul scrisorii din „Pesti Hirlap” exclamă:

„Până când trebuie să suferă auditorii maghiari de radio să asculte pe ungurește astfel de audiții scandaloase, infame, becznice, meschine, josnice? Nu-i spunem nici muncitorului să poștească să rămână acolo, căci cel puțin va fi mai puțin între noi cu un blestemat bun de spânzurătoare, și nici învățătorul maghiar că nu merită nici să inspire aierul maghiar, necum să albă jumătatea lefii u-

nui învățător din Cehoslovacia, pentru că știu și sunt convins că respectivii sunt indivizi inexistenți, invențați de fantazia propagandei de presă a cehilor. Căci nu cred să existe asemenea infami și josnici maghiari trădători de țară. Pot fi unguiri hoți, înșelători, ucigași, dar astfel de josnici ticăloși de nicăieri nu se nasc pe pământul unguresc”.

Așa injură și se grozăvește oficiosul Ligii Revizioniste. A uitat, se vede, că presa budapestană a publicat cu privire la mizeria și la lefurile de batjocură ale dascălilor din Ungaria destăinuri față de cari mărturisirea învățătorului citat de postul de radio din Budapesta e cu adevărat trandafiric. Cititorii noștri își amintesc prea bine scrisoarea ce-am reprodus după „Uj-ág” din 20 Oct. a. tr. în n-rul al 10-lea al „Gazetei Antirevizioniste”, prin care un învățător se plângea că are o leafă de abla 325 de lei pe lună. Își amintesc deasemenea nenunțările plângerii ce le-am reprodus în colecția din anul trecut din presa budapestană, despre lefurile învățătoresți neplătite de peste un an, și despre alte mizerii ale corpului didactic primar din binecuvântatul rai al d-lui Horthy. De ce nu desminte „Pesti Hirlap” și reproducerile noastre?

Alte voci din presa maghiară despre pactul dela Roma

Șef-redactorul ziarului „Magyarság”, Ajtay, a ținut să răspundă în n-rul din 16 crt. al acestei gazete budapestane unguirilor cari îi asaltează redacția cu întrebări desperate referitor la renunțarea d-lui Mussolini la teza revizionistă. Și răspunde d. Ajtay reproducând textul respectiv al acordului dela Roma, pentru că să-l interpreteze astfel: că acordul nu recomandă o înțelegere între Ungaria și statele vecine cu privire la respectarea integrității teritoriale, ci numai o înțelegere de acest fel între Ungaria și Austria.

Tare deștept acest domn Ajtay! Și n'plus e și foarte corect. A tradus textul francez în chip tendențios, spunând nu că se recomandă Ungariei să se înțeleagă cu celelalte state că nu se va amesteca în treburile lor interne, ci că i se recomandă să se înțeleagă cu ele „relativ” la chestiile „lor” interne.

Lucrurile acestea au apărut în același „Magyarság”, care dăduse în vileag că agenția telegrafică maghiară a falsificat textul sentinței dată de Liga Națiunilor în procesul Marsilieii!

„Függetlenség”, ziarul generalului Gömbös, e foarte alarmat că Mica Antantă nu se invoiește ca să se treacă la Geneva la repezeală peste simulacrul de anchetă ce zice Ungaria că a făcut-o în chestia Marsilieii și-a pusteii Janka, și spune că Ungaria nu

va adera la niciun fel de pact — e vorba despre pactul dela Roma — până nu se pune capăt chestiei Marsilieii.

Un șantaj, deci, care însă nu impresionează pe nimeni.

Senatul polonez a votat noua Constituție

Senatul polonez a votat Joi noaptea proiectul de revizuire a Constituției, care urmează să fie votat de dietă în ședința din 26 Ianuarie în forma actuală, iar la 27 Ianuarie legea va fi semnată de președintele republicii și publicată în „Monitorul Oficial”.

În noua constituție cuvintele „Republica poloneză” au dispărut din toate textele. Constituția nu mai pomeniște decât de „Statul polonez”.

Reprezentarea proporțională fost suprimată, prevăzându-se o nouă lege electorală, schimbarea Constituției, să fie întârziată mai târziu.

Libertățile cetățenești menținute, dar restrâse în puncte importante.

O schimbare însemnată în forma de guvernământ, pe reprezentativitate, privește autonomia lezilor superioare, care va fi modificată sau suprimată pe baza unei simple decizii a șefului de ministri.

Instiințare

Numărul acesta din „Gazeta Antirevizionistă” ultimul ce-l mai trimitem restanțierilor cari nu se grăbi până la apariția numărului viitor să ne achite abonamentul pe lunile din anul trecut.

Odată cu sistarea trimiterii ziarului, precum li-am mai pus nu odată în vedere, vom începe a-i publica numele în gazetă, până când nu-și vor fi achitat abonamentul.

Li rugăm deci pentru ultima oară să ne trimiteți abonamentul pentru lunile din anul trecut, cât timp li s'a trimis ziarul (socotind 55 de lei pentru toate paginile sau 15 lei pe o lună), iar în cazul că vor să se trimită ziarul și pe mai departe, să ne achiteți și abonamentul pe 1935, pe-un an sau pe-o jumătate de an.

Instigațiile d-lui Gyárfás

Faimosul domn Gyárfás, tor al partidului maghiar de mânia și fac-totum în acest lid, la Statusul Catholic și derala băncilor ungurești cari jupoate ultima piele bieții săcul, a trecut deunăși Arad, cu prilejul congresului asociații maghiare economice a făcut, firește, declarații maghiare de aici. A vorbit pre două lucruri: Despre problema ce-ar suferi-o din partea României minoritatea maghiară ca urmare a încordării războiului dintre România și Ungaria și despre chestiunea româno-orașelor. Privitor la „teror” aflăm că se chiamă astfel cedierile de slujbași maghiari postă și cfr. cari n'au voie să veze în 16 ani limba statului, că d. Gyárfás și cu-ai săi să fi crezut că s'ar putea vreodată face asemenea conceșieri, asemenea examene. Iar cu privire la românizarea orașelor Gyárfás ne dă foarte bine statul, să nu forțăm această mânăzire, deoarece românii ce sunt numai fiindcă auată lângă coarnele plugului, căci șele — precum s'a dovedit consumă populația ce se lește în ele.

Comentând aceste „declarații” ziarul „Universul” arată că Gyárfás nu-i deloc ieșuit, că n'au e numai foarte mărinimos până la maximum sacrificiu — când ne cere să săm orașele pe mâinile unguirilor și unguirizașilor, ca să se sume” numai aceștia.

Cât privește chestia cu tura dintre „terorarea” a maghiară de a noi și dintre instigația rapoarturilor cu Ungaria vom socoti o instigație cel îndrăzneală. Va să zică, a slujbașilor unguiri după 16 ani România Mare ceea ce Ungaria — care nu avea drept, în era stat național, cu unguiri puțin decât nemaghiari, și în era obligată prin lege să dea celor de altă limbă o administrație și justiție în limbă maternă — a putut să pretindă în mai puțin de trei ani după volintărea xare a Ardealului, se schimbă „terorarea”? Cum ajunge mentor al partidului maghiar să facă asociere între o chestie românească internă ca această și între atentatul dela Marsiliee

In anul 1960:

Populația Ungariei: 11.203.000

Populația României: 27.358.000

In vremea din urmă se vorbeste tot mai stăruitor în Ungaria despre apărarea familiei. S'a spus înainte de Crăciun și-un proiect de lege în această chestie, prilej pentru guvern ca să mai capete o nouă serie de laude dela presa întreținută și dela lingăii partidului.

Că se va ajunge la ceva cu aceste discuții, cu acest proiect de lege, e foarte îndoielnic. Așa vreme cât vor dăinui latitudinile, atâta vreme cât mai bine de jumătate dintre locuitorii Ungariei nu vor avea după ce bea apă, e foarte discutabil că populația țării se va apuca să facă copii numai fiindcă i o ordonă legea guvernului Gombos și o sfătuește presa subvenționată de guvern.

Statistici demografice din Ungaria

Privitor la chestia aceasta deosebit de gravă, a decăderii familiei ungurești, s'a publicat în ziarul de Crăciun al ziarului eckardist „Uj Magyarşág” un foarte instructiv articol, sub semnătura lui dr. Iosif Kőzi-Horváth. E bine să cunoască și cetitorii noștri prețioasele statistici ce le prezentăm.

Căsătoriile și divorțurile

Astfel din acest articol, în Ungaria căsătoriile se multiplică din an în an, divorțurile se înmulțesc și mortalitatea copiilor crește.

In anii 1921—25 media anuală căsătoriilor a fost 81.866, în anii 1926—30 a fost 77.987, iar în anul 1931 s'au încheiat 76.354 căsătorii.

Divorțurile pronunțate de jude sunt în jurul a 4500 pe an.

Natalitatea

Față de 42.6 la mie, câte au fost în anii 1891—95, nașterile în 1921—25 au fost în medie 29.4 la mie, cele din 1926—30 26.6 la mie, iar nașterile din anul 1931 23.7 și cele din 1932 23.4 la mie de locuitori.

Singure nașterile nelegitime sunt în creștere: în anul 1931 au fost 19.494, în anul 1932 20.255.

Mortalitatea copiilor

Descreșterea nașterilor a contabalansat-o câțiva timp descreșterea paralelă a morților. În ultimii ani însă mortalitatea e în creștere. În anul 1930 au murit 52 din mie de locuitori, în anul 1931 16.6, în anul 1932 17.9. Partea gravă a acestui fapt este că-i mai mare mortalitatea copiilor decât a bătrânilor. Mortalitatea copiilor sub un an a fost în ultimii ani următoarea: în anul 1930 15.2 din suta de copii vii; în anul 1931 16.2, în anul 1932 18.4.

În general — remarcă autorul — e-o îndoielnică glorie pentru Ungaria, că după România noi e cea mai mare mortalitate a copiilor din toată Europa.

Populația statelor dunărene peste 25 de ani

Ca o consolare față de ceea ce spune aci autorul maghiar, să-i reținem remarcă ce-o face îndată după aceea:

Din motivele arătate mai sus; descreșterea nașterilor, creșterea mortalității și în special a mortalității copiilor, *sporul anual al populației Ungariei scade în chip alarmant. În anul 1925 era de 112 la mie de locuitori, iar în anul 1932 a fost de 52 la mie.*

„Urmările scăderii sporului natural le vom înțelege cu adevărat numai dacă vom compara situația din Ungaria mutilată cu a statelor vecine, dușmane. Ungaria are astăzi 8.688.000 de locuitori, Cehoslovacia 14.726.000, Iugoslavia 13.931.000, iar România Mare 18.025.000. Ținând seamă de aceasta, statisticienii au socotit că în anul 1960 situația va fi cam aceasta: față de 11.203.000 de unguri, cehoslovacii vor fi 18.369.000, iugoslavii 20.047.000, iar românii 27.358.000. Cu alte cuvinte, Ungaria cea cu 11.203.000 de locuitori, va fi încercuită de un inel dușman care va număra 65.776.000 de oameni. Nu-i o profecție încurajatoare aceasta. Mai cu seamă nu e dacă mai știm că față de tendința de descreștere a popoarelor latine și germane, slavii se sporesc așa de mult, încât pela 1960 vor constitui majoritatea populației Europei. Această mare slavă amenință n'tâi de toate să desființeze pe ungrimea ce stă de pază la porțile Răsăritului, dacă ungurii nu vor înțelege din vreme primejdia și nu vor găsi mijloace de apărare eficace.”

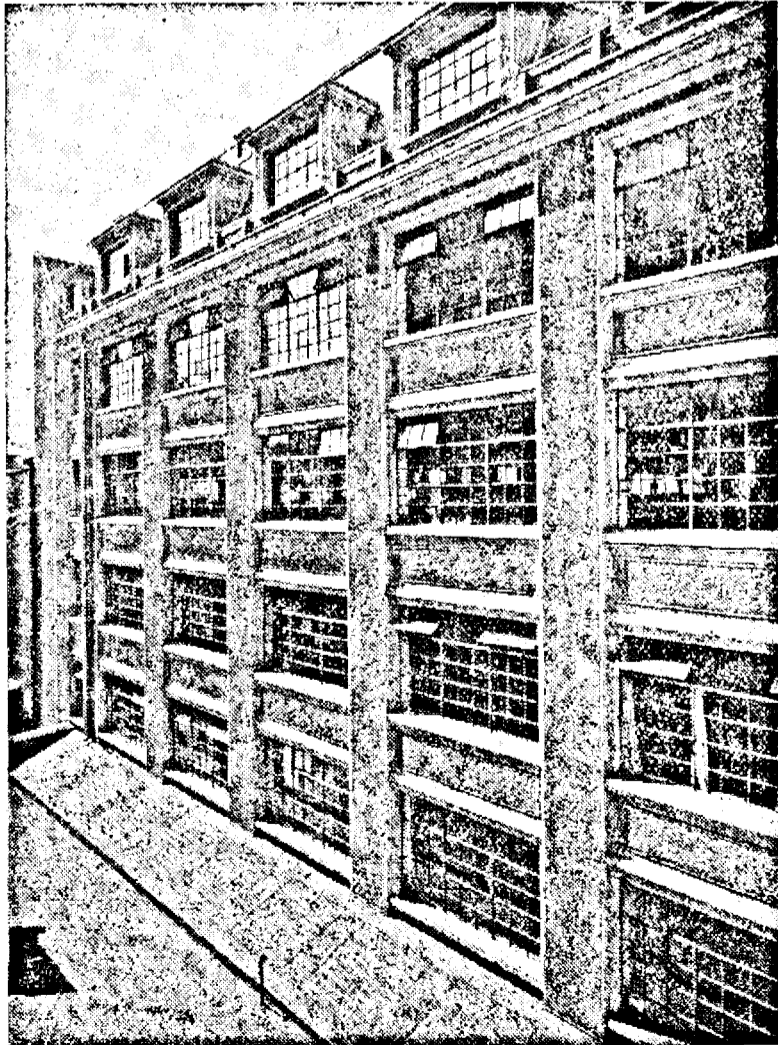
Propaganda revizionistă în străinătate

La adunarea din zilele trecute a Asociației iredentiste Pro Hungaria a femeilor din Ungaria, s'a raportat despre propaganda revizionistă ce o face această organizație în străinătate, și s'a arătat că încă înainte de a se fi declarat oficialitatea maghiară revizionistă pe față, asociația „Pro Hungaria” a înființat în localitățile cu unguri ale Statei-Unite din America vreo 20 de secții iredentiste. (Cf. „Uj Magyarşág” din 12 crt.)

La Bordeaux (cf. „Pesti Hirlap” din 12 crt.) s'a ținut zilele trecute un congres al Asociației internaționale studențești. Dintre delegații maghiari, unul a fost ales președinte al secției pentru legăturile internaționale. Oficiosul Ligii Revizioniste remarcă cu satisfacție, că în cuvântarea ce-a ținut-o la sfârșit, președintele francez al congresului a făcut o mențiune specială la adresa studenților englezi și maghiari, pentru interesul ce-l poartă Asociației internaționale studențești.

„Budapesti Hirlap” a arătat la 25 Dec. a. tr. că propaganda iredentistei maghiare a ajuns până și în capătul sudic al Africii. În Iohanesburg, capitala provinciei Transvaal, apare o gazetă englezească „Star”, în care un doctor N. Finn a publicat luna trecută un articol de apărare a Ungariei în contra acuzațiilor ce i s'au adus în legătură cu atentatul dela Marsilia. În țara aceasta (adecă în Ungaria, cităm rezumatul semioficiosului budapestan) a domnit totdeauna libertate politică și tocmai acestui fapt i se datorește că pe teritoriile naționalități, cari s'au bucurat de depelnă libertate și și-au putut păstra limba și obiceiurile. După autorul articolului (bine că „Budapesti Hirlap” are modestia să facă distincția n. tr.) în Ungaria antebelică chestiunea minoritară a fost necunoscută, și a fost lansată numai după război, de dușmanii ei.”

Depe frontul antirevizionist

Fațada atelierelor ziarului „Universul”

Iredentismul postului de radio dela Budapesta

In vremea din urmă se publică tot mai des în presa budapestană atacuri împotriva posturilor de radio cehoslovace. Le acuză adecă de transmisiuni mincinoase (ce fel de minciuni sunt aceste transmisiuni, se vede și din ceea ce publicăm în altă parte a n-ului nostru de față!), îndreptate în contra Ungariei. S'au găsit adecă mielușei dela Budapesta, să acuze pe alții de ceea ce postul lor de radio o face nu de ieri, de alaltăieri, ci sistematic, încă dela început!

Instigațiile postului de radio din Budapesta sunt indeobște cunoscute cetitorilor noștri. Vorbim totuși aci despre ele, pentru că în afară de dovada vorbită, pe care ar putea — cavaleri cum sunt revizionistii dela Budapesta — s'o desmintă, există și dovada scrisă, că postul din capitala maghiară face iredentism sadea.

Întâi ce s'a publicat în această privință în suplimentul „Antena” (cel cu programul din 29. X — 4. XI. 1934) al semioficiosului guvernului maghiar „Budapesti Hirlap”,

Paște murgule...

Precum arătam și în altă parte, toată presa din Budapesta se folosește de pretextul plebiscitului din Sar, ca să ceară plebiscit pentru ținuturile „ocupate” ale fostei Ungarii. Instigațiile aceste n'o face numai prin articole, ci și prin caricaturi și desemnuri. „Budapesti Hirlap”, semioficiosul guvernului, are în n-ului din 16 crt. un clișeu cu o rândunică, după care hoalbă ochii un ungr. Rândunica, firește, e plebiscitul din Sar. Legenda

intr'un articol de fond cules cu cele mai izbitoare litere:

„Radio unguresc are azi o mare misiune. O misiune națională. Trebuie să suplimască, să țină locul ziarului maghiar nelăsat să treacă frontiera, cărții maghiare confiscate, artistului maghiar silit să amuțescă, trebuie să țină treze speranțe, trebuie să ațâțe visuri, trebuie să legene dureri, trebuie să evoce trecutul... Trebuie să lege cu nevăzute, indestructibile fire eterice pe cei din Slovacia, pe cei din Bacica, pe sacii, cu ungurii Câmpurilor mutilate.”

Întâi ce recunoaște despre postul unguresc de radio semioficiosul guvernului maghiar. Iar la noi încă tot nu s'a gândit nimeni că trebuie dacă nu să contrabalansăm această propagandă prin emisiuni ungurești, cum o fac cehoslovacii, măcar interzicând megafonelor din prăvălii să asurzescă lumea depe stradă cu „Isten áldd meg a magyart” și cu celelalte provocări ale postului budapestan.

Noroc că-i iarnă și că până la primăvară suntem scutiți de această obrăznicie.

clișeului e-aceasta: „Întâi rândunică... Barem d'ar veni și celelalte”. „Pesti Hirlap” din aceeași zi a publicat un clișeu cu Ungaria mică încercuită cu sârma ghimpată; răsare din fund soarele, cu inscripția Sar, iar un ungr se uită la el peste gardul ghimpat.

Precum se știe, tot așa a instigat presa budapestană, prin caricaturi și desemnuri, în contra lui Barilhou, prezintându-l spânzurat de-un copac.

Uneltiri iredentiste în Chișineu-Criș

Agenții revizionisti se folosesc în propaganda ce-o fac de toate mijloacele mârșave pentru ajungerea scopului visat de ei.

Astfel în comuna noastră — dealtfel ca și în toate comunele — toți comercianții, bineînțeles minoritari, căci numai în mâinile lor este comerțul, și au procurat calendare de părete pentru anul în curs. Aproape pe toate aceste calendare este imprimat *tricolorul maghiar*, sub diferite forme. Așa am observat pe unele: o casă ai cărei pereți sunt de culoare roșie, acoperișul alb de zăpadă, iar lângă acesta niște pomi cu frunze verzi. La marginea acestor calendare se mai află apoi câteva flori roșii-albe, cu frunze verzi.

La prima vedere observi că-i o afacere iredentistă, fiindcă cine naiba a văzut case cu pereți roșii și iarna pomi cu frunze verzi, sau flori jumătate roșii și jumătate albe. Căci ori sunt într-o culoare, dar în nici un caz și albe și roșii și tocmai iarna.

Probabil asemenea case și flori se află numai în Asia, deunde au poposit acești descreșterii descendenți ai lui Atila, cari nu se mai astâmpără.

Apoi nu putem înțelege purtarea acestor nedemnă a celor cari

fac comerț cu asemenea lucruri cari sfidează interesele neamului românesc și a țării, în care se bucură aceștia de toate drepturile.

Oare n'ar fi logic și omenesc ca cei în drept să se sesizeze și să ia măsurile necesare până ce nu i lăzriu?..

P. T.

Iarăși Haidudorogul

Ziarele budapestane din 16 crt. („Uj Magyarşág” scl.) au anunțat că primăria Budapestei a înscris în buget 10 mii de pengő (260 000 de lei) pentru înființarea unei parohii maghiare unite în Buda, în vederea căreia s'au și început tratative cu episcopul Miklossy al Haidudorogului.

„Simplon-Orient-Express”

(Aspecte și siluete diplomatice)

este titlul conferinței pe care d. Ion Dragu, distinsul gazetar și director al presei din România, o va ținea în cadrele „Astrei”, la Arad, în ziua de Sâmbătă, 2 Februarie c., orele 5 d. m., la „Palatul Cultural”.

Intrarea liberă.

Dacă nu se făcea România-Mare...

— Cum plănuise contele Bethlen să desființeze pe românii din Ardeal —

Eminentă „Revue de Transylvanie” a divulgat în nr. de Nov.—Dec. 1934, sub semnătura directorului său, d. prof. Silviu Dragomir, un document de cea mai mare importanță, cu privire la planurile ce le aveau ungarii față de românii din Ardeal pentru cazul că nu pierdeau Ardealul: un memoriu (în facsimile) al contelei Ștefan Bethlen, prim-

ministrul de mai apoi al Ungariei mici, prezentat contelei Ștefan Tisza în anul 1917, cu puțin înainte de demisia lui Tisza, și tradus în fapt — ca început — prin numirea lui Bethlen comisar peste Ardeal, prin interzicerea cumpărării de pământuri de către români, și prin acea falmoasă zonă culturală a lui Apponyi.

Ce preconiza la 1917 avocatul de astăzi al minorităților

După ce-a arătat în introducerea că maghiarizarea Ardealului e o chestiune de viață și de moarte pentru Ungaria, și după ce a tras rădejdile cele mai optimiste din faptul că în anul 1880—1910 ungarul s'au sporit în Ardeal de la 630.000 la 920.000, iar românii de la 1.180.000 la abia 1.470.000 — deci ungarul s'au sporit aproape atâta cât românii cari la 1880 erau aproape de două ori cât ei, — contele Bethlen a cerut prin memoriul său să se maghiarizeze Ardealul cu orice preț, prin următoarele mijloace:

I. In domeniul economic:

Să se întărească ungarul din Ardeal cu elemente ungurești noi, și anume (cităm):

„1. Printr'o politică de mari proporții a proprietății, din partea statului, în următoarele două direcții:

a) Prin asigurarea unor astfel de prevederi în tratatele de pace se ce vor încheia cu România și cu Sârbia, cari să facă cu putință înființarea și organizarea, după alăturatul plan amănunțit, a unor ținuturi grănicerești maghiare pe tot lungul graniței Ardealului precum și în județele Caraș-Severin, Timiș și Torontal. (Vezi anexele). Iar dacă la tratativele de pace așa ceva nu se va putea obține, să se ia măsuri ca înființarea ținuturilor grănicerești maghiare să fie asigurată.

b) În celelalte părți ale Ardealului dorim o acțiune de colonizare agricolă de mari proporții, în primul rând pentru sporirea numărului și puterea a poporului unguresc depe văile cele mai prețioase, tot astfel legarea organică a săcuiilor cu ungurimea din Ungaria, peste câmpie și peste județele Soinoc-Dobâca, Sălaj și Cluj.

Pentru garantarea dublei direcții a colonizării pretindem:

2. Corpurile legiuitoare să dispună imediat, că în cel doi ani după încheierea păcii statul să aibă drept să cumpere toate acele proprietăți cari au fost cumpărate după izbucnirea războiului de către societăți pe acțiuni sau de societăți corporatiste, sau cari și-au schimbat stăpânul pe cale speculativă — prin parcelare, — și în sfârșit pe cele a căror parcelare e în curs.

3) Dorim să se aducă o lege de politică organică a proprietății, care să treabluască să asigure, printr'o dotare materială de

Să se creeze un organ ministerial anume:

Să se ia, de-o parte, măsuri imediate pentru exterminarea românilor, și de altă parte pentru întărirea ungarilor și a sașilor docili. În ce privește acest al doilea punct: întărirea ungarilor, preconiza: să se aducă ungarini noi în Ardeal, să nu fie lăsați cei de acolo să emigreze, să se promoveze asimilarea, să se apere insulele ungurești în contra desnaționalizării, și să se promoveze în chip dirijat (tervszerű) emigrarea românilor în România.

Iată și amănuntele acestei unei tiri satanice:

mari proporții, de-o parte ca să se îndrume spre Ardeal acțiunea socială mare a colonizării invalidilor, precum și a celor expatriați în America și România, a ungarilor de alurea cari vreau să emigreze și în sfârșit a repatrierii ciangăilor din Bucovina și Moldova; — de altă parte ca latifundiile de mână moartă precum și cele legate sau admise la vânzare, a căror mutare din Câmpia ungurească și din ținuturile ungurești ale Panoniei s'ar părea de dorit din motive sociale, să fie mutate prin schimb în ținuturile ardelenice de graniță locuite de români, și în sfârșit, să se conserve clasa mijloacilor proprietari maghiari din Ardeal prin scutire de sarcini agrare și printr'o corespunzătoare reorganizare a creditului, și să fie întărită prin noi colonizări făcute pe teritoriile cu populație mixtă sau străină.

În continuare se cere pentru finanțarea acestor operații și pentru contrabalansarea „A. binet” și-a celor 117 sucursale ale ei, să se înființeze alături de Banca Altruistă o Bancă economico-culturală maghiară.

Se cere apoi: O mai mare dotare a organizațiilor economice maghiare (cooperative, etc.) și înființarea de sucursale și în ținuturile neungurești.

Apoi:

Schimbarea legii minelor, din punctul de vedere al valorificării dreptului maghiar de proprietate și al politicilor maghiare de proprietate (adecă: confiscare).

În finalul acestui capitol (privitor la măsurile de ordin economic) se cere, pentruca să se pună capăt separării după naționalitate a vieții economice ardelenice și organizării ei particulare după naționalitate:

1. Să se interzică a se înființa institute financiare noi pe bază națională, și în general să se interzică a se înființa în Ardeal bănci noi, și anume fixându-li-se la o sumă cât mai mare capitalul de bază; apoi să se pună în stăruință finanțarea existentă sub controlul statului, punându-se pe lângă ele un comisar ministerial;

pe urmă, să se asigure prin lege libera circulație a acțiunilor, ca să nu mai fie deținute pe bază națională.

2. Să se interzică a se înființa pe bază națională societăți sau corporații industriale, comerciale, agricole, și să se facă permise numai pe bază comunală sau profesională.

II. In domeniul cultural.

Pentruca pe viitor poporul român din Ungaria să n'abă decât conducători „patrioți”, memoriul contelei Bethlen cerea:

Imediată statificare prin lege a școlilor greco-orientale și greco-catolice din părțile răsăritene ale țării;

Statificarea școlilor normale (preparandile);

Înființarea de revizorate pe plase, pentruca să fie controlul școlilor cât mai efectiv;

Controlarea severă din partea statului a școlilor valahe secundare; o parte dintre profesori să-i numească ministerul, și avansarea să fie de competența ministerului, „pe cale disciplinară”;

Pentruca să se asigure o efectivă influență a statului la seminariile teologice românești, să fie anexate la seminariile ungurești sau la universități, sau cel puțin să fie puse sub conducerea unor decani numiți de minister și deasemenea să se delege un om al ministerului pe lângă organizațiile confesionale autonome, având față de orice măsură puterea suspendării.

Statul să ia exclusiv și nemijlocit în mână sa distribuția congrueli (a

contribuției ce-o dă statul la leafa preoților)

Să se pună sub controlul statului fondurile comunităților grănicerești și toate fundațiile școlilor și societăților naționaliste și să nu fie lăstate a se folosi pentru scopuri antipatriotice; eventual să fie atrase în sfera noilor regiuni grănicerești ce se vor înființa (vezi mai sus, capitolul măsurilor din domeniul economic, I a)

Societățile românești culturale, studențești, etc., să fie puse sub un sever control al statului; să se interzică a se înființa pe bază națională societăți sociale și de ajutorare.

Greco-catolicii „unguri” din Ardeal să fie scoși de sub jurisdicția bisericii greco-catolice valahe și să fie constituiți în comunități bisericești maghiare.

„Să se înființeze imediat biserică maghiară ortodoxă, deoarece nu există nicio piedecă de drept canonic”.

Să se promoveze și ușureze trecerea dela confesiunile românești.

Să se introducă în biserică românească ortodoxă și unită calendarul gregorian.

Să se înființeze în tot Ardealul grădini de copii de stat.

III. In domeniul administrativ

1. O nouă împărțire a județelor din Ardeal, în așa fel, ca Ungarul cu sașii să fie în majoritate.

2. Postarile de notari, notari cercuali, medici de circumscripție etc., să se dea numai la oameni de încredere.

3. Reorganizarea poliției și a poliției de frontieră, ținând seamă de interesele de stat.

4. În administrația județeană, municipală și comunală considerațiile de politică de partid să

fie date la oparte, față de considerațiile naționale și administrative; memoriul cere în privința aceasta o declarație obligatorie din partea guvernului; apoi:

„SEVERA RESPECTARE A PRINCIPIULUI, CĂ ROMÂNII NU POT FI NUMIȚI ÎN NICIO SLUJBA ÎN CARE NUMIREA O FACE STATUL, DECAT NUMAI ÎN ȚINUTURI UNGUREȘTI ȘI ÎN PRIMUL RAND PE CÂMPIA UNGUREASCĂ ȘI ÎN PANONIA”.

Instigațiile antipatriotice (prin presă, sau verbal); confiscarea averii trădătorilor și a instigatorilor recidiviști,

IV. In domeniul juridic

1. Totală unificare a Ardealului în domeniul juridic cu părțile la apus de Ardeal.

2. Înspririrea pedepselor pentru

copii să pregătească viitorii reangajați pe seama armatei.

2. Educație patriotică pe seama orfanilor de război în internate.

V. In domeniul social

1. Organizarea unei mai bune protecții a copilului și-a mamei, pentru sporirea naștelor, începând cu Secuimea; personal patriotic în azilurile de copii; azilele de

VI. In domeniul militar

1. Reorganizarea armatei așa fel, ca în fiecare regiune ungară să fie în majoritate; nu mai fie unități teritoriale.

2. La honvezi să fie mai multă limbă ungurească decât în cant.

3. Reorganizarea apărării nițelor.

Iată ce soarte ni se rezervă dacă n'am fi avut norocul să izbăvim în cea mai critică clipă. Cetitorul să compare precizarea acestor, cari n'au fost numai ale contelei Bethlen, fundamentele Ungaria oficială s'a grăbit și le însușească și-a și n'cepe să le traducă în fapt, cu situația ce-o au astăzi ungarul în România.

Comparația e necesară, pentruca gădele Bethlen și ceilalți dela Budapesta nu se sfințesc să vorbească până și dela catedra universităților englezești despre tratamentul ce li-l asigură țărilor lor România, ba au în brăzarea să n'vite și pe nemaghiari n'apoi la sânul Ungariei după ce umblaseră să-l extermină în chipul ce s'arată aci.

„Evele” iredentiei maghiare

Vă mai aduceți aminte prospectele prin cari invita toamnă pe elvețieni la o cărtorie în Ungaria o gazetă dentistă dela Budapesta, asigurându-i că „Evele” din capitala maghiară îi vor satisface așa cum cu prisosință, încât n'o să le nădărnicească rău.

La dovada aceasta nouă, Dumnezeu știe a cătea, despre dășia dintre iredentia ungurească și dintre focoasele Eve maghiare oficiosul Ligii Revizioniste „Presa Hirlap” a mai adăos la 4 Ianuarie crt. una. Una din Anglia.

Umblă pe-acolo sub conducerea familiei GONDÖR o trupă de țiganiști de varieteu, care-și numesc „The Great Magyar Troupe” care, firește, nu-și poate uita în afară de indeletnicirile obișnuite la asemenea oameni, și îndatoriri patriotice. Și iată face această trupă: După ce terminat „punctele”, executate costume naționale ungurești, apare pe scenă cu un mare succes unguresc de mătase, pe care scris: „Justice for Hungary”. Prin paganda aceasta o face act de prin Scoția. Înainte de Crăciun o făcuse la Londra, și-anume într'un rând la un bal la care de față și curtea regală engleză.

Acordul comercial româno-maghiar

România a încheiat zilele trecute cu Ungaria un acord comercial, care va intra în vigoare la 1 Aprilie, odată cu convenția referitoare la plăți.

Un marș al foamei în Ungaria

— Li-a ajuns trogloditilor din județul Borșod cuțitul la os —

Radio Paris a anunțat la 15 crt. o știre pe care am căutat-o de geaba în gazetele budapestane, căci neputând fi plăcută guvernului maghiar, evident că n'a fost lăsată să apară în presă.

Iată știrea cu pricina:

„In localitatea ungară Mișcolț s'a produs astăzi un marș al foamei, făcut de șomerii, bărbați și femei, din regiune. Demonstrații, purtând placarde prin care cereau ajutoare pentru ei și copiii lor infometati și înghețati, au fost risipite cu brutalitate de poliție. Sunt numeroși răniți“.

Știrea aceasta va fi mirat pe domnii (unii cu cetățenie ungarească) din redacțiile maghiare dela noi, cari nu vreau cu nici un preț să ia cunoștință despre adevăratele stări din Ungaria. Pe cititorii „Gazetei Antirevizioniste“ nu numai că nu-i poate mira, dar chiar trebuiau să se aștepte la astfel de demonstrații „ale foamei“ maghiare, după câte au citit reproduse din însăși presa budapestană în această gazetă. Și, în special, trebuiau să se aștepte la o asemenea demonstrație tocmai la Mișcolț, pentru că *Mișcolțul e capitala unui județ despre care s'au arătat în numărul al 12-lea al ziarului nostru, și anume tocmai cu reproducere din semioficiosul guvernului maghiar „Budapești Hiriaap“, lucruri cu adevărat înfrigorătoare în ce privește mizeria cumplită ce domnește acolo. Pentru că știe și noi noștri cetitori de ce populația din județul Borșodului a trebuit să plece cu „marșul foamei“ de-alungul Mișcolțului, riscând să se încălzească cu poliția și să lase răniți pe câmpul de luptă, vom reproduce aici ceea ce am arătat în numărul al 12-lea al „Gazetei Antirevizioniste“:*

Semioficiosul guvernului maghiar, „Budapești Hiriaap“, a publicat în pagina a 7-a a numărului său din 22 Nov. 1934 o descriere uluitoare, făcând de prefectul județului Borșod, Emil Borbély-Maczky, cu prilejul inspecției sale prin județ.

Prefectul Borșodului a constatat că „în 11 sate din plasa Mezökövesd locuiesc în 813 văgăuni săpate în coastea dealului mai mulți de 4000 de țipși. În unele comune, ca bunăoară în T. boldardoc, mai mulți de jumătate dintre locuitori sunt trogloditi“ (pe înțelesul obștesc: oameni cari trăiesc în gropi).

„In comuna aceasta au voit la 1926 să 'ndrepte situația prin împroprietărire, dar locuitorii copleșiți de mizerie datorează și astăzi 15 mil de pengő din prețul de 19 mil de pengő al locuitorilor (de casă) ce li s'au împărțit. Prefectul a pus pe ordinea de zi chestiunea trogloditilor, și va arăta guvernului printr'un memoriu grava situație. Vizuinile acestea sunt pepiniere de tuberculoză. Put, aerul din ele e stricat, când plouă sau când ningea se scurge în ele. Prefectul arată în memoriul său că în fi-

nutul acesta tuberculoza e în continuă creștere“.

Ce spune ziarul d-lui Gömbös

Precum am spus, am căutat zădarnic în presa budapestană și cu atât mai ales în cea maghiară dela noi, o cât de mică știre despre „marșul foamei“ dela Mișcolț. Nicăieri nimic. A trebuit să aflăm această știre din ziarul „Universul“, după comunicatul postului de radio din Paris.

S'a publicat însă, totuși, ceva în presa budapestană. Și-anume tocmai în ziarul d-lui Gömbös, în „Függetlenség“, după cum aflăm din „Revista Presei“ a lui „Budapești Hiriaap“ din 16 crt. Nu s'a scris despre „marșul foamei“, dar, așa din senin, ziarul generalului Gömbös a luat cunoștință că există în județul

Borșod trogloditi, oameni cari și-au săpat adăposturi sub pământ.

Și scrie „Függetlenség“ așa: că-i greșită a ține de ajutorare a nevoiașilor, așa cum o face Ungaria, pentru că s'au avut până acum în vedere numai flămânzii orașelor, atunci când trebuia știut că viitorul maghiar depinde de faptul dacă oficialitatea va ști să aline suferințele la sate, să astupe la sate gropile de trogloditi ca acelea din județul Borșod.

A fost și la Nyiregyháza ceva

Inainte de această demonstrație dela Mișcolț, a fost o altă demonstrație, a invalizilor și văduvelor, la Nyiregyháza, săptămâna trecută. Demonstrații au fost împărțite și 'n acest oraș de pe frontiera sătmăreană cu țara noastră.

Biserica română unită din Ungaria

(Continuarea din pagina 1-a)

ny). A avut 1691 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională. Despre persecuțiile ungurești din această comună, reproducem dovada următoare: „Femeia Maria Guiaș din Nir-Abrani a fost bătută de jandarmi în comuna Nir-Aciad, unde a fost citată la administrația de plasă (pretură), fiindcă s'ar fi plâns că ea, de aci înainte, nu se mai poate nici spovedi, deoarece nu știe rugăciunile decât românește. În urma loviturilor ce-a primit, — o izbeau cu piciorul în pântecul — biata femeie a avortat și leșinat și, în această stare, a fost ridicată din sală și aruncată peste gard, într'un șanț, de unde oamenii, miloși au luat-o și dus-o acasă. Această femeie era îndatorată să se prezinte zilnic la jandarmeria din localitate. Zilnic, de trei ori, se târa biata femeie în coate și genunchi, până la cazarmă și înapoi, fiindcă pe piciorul ei nu mai putea merge“.

Aceiași soartă o au și alte 80 de persoane din comuna Abrani: bărbați, femei, bătrâni și copii, nu odată sunt bătuți până la stințerea vieții. Ba s'au inventat mijloace noi de a pedepsi și chinul pe Români. Unuia, deși își ținea câinii permanent legați în lanțuri, sub pretext că latră prețore și turbură liniștea publică, i-au croit o pedeapsă de 100.000 coroane, etc.¹⁾

9. Parohia Aciad (Nyiracsad). A avut 2022 credincioși români uniți, o biserică și o școală.

10. Parohia Adoni (Nyiradony). A avut 2313 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională.

Parohia Poceni (Pocsaj). A avut 1926 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională.

12. Parohia Porcialma (Porcsalma), a avut 1258 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională.

13. Parohia Vértis (Vértes). A avut 332 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională.

14. Parohia Paleu (Hoszapály). A avut 497 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională.

15. Parohia Cocad (Kakad). A avut 182 credincioși români uniți, o biserică și o școală confesională.

¹⁾ Cit. din broșura „Românii din Ungaria“ de I. Georgescu, p. 26

Totalul credincioșilor români, afară de cei din filiele răslețite dintre masele maghiare, a fost de 15 319 suflete.

Aceste biserici românești nu au preoți români și nici învățători confesionali români.

În comunele românești înșirate mai sus, și astăzi întâlnim școli confesionale române maghiarizate, purtând denumirea de „Școala confesională greco-catolică maghiară“.

În comunele Csengerufalu și Csegöld, serviciul divin în biserici, se oficiază în limba maghiară. Ele aparțin așa numitei episcopii unite maghiare de Hajdudorog. Preoții români au fost înlocuiți cu preoți maghiari și ruteni, cari poartă numele de Patak, Verdun, etc.²⁾

Prin noua arondare din 1930 a eparhiilor, s'a anexat la eparhia Lugojului parohia Bătania din Ungaria, care aparține și ea episcopiei unite române de Oradea Mare.

16. Parohia Bătania (Battonya), s'a întințat în anul 1903. Are credincioși uniți puțini, dar buni români (Majoritatea românilor din Bătania sunt ortodocși, cu biserică aparte de-a românilor uniți).

Fiind săraci, nu și-au putut zidi biserica, ci și-au cumpărat o casă acoperită cu paie, unde își țineau serviciul religios. În 1932 și-au zidit biserica³⁾. N'au avut și nici acum n'au școală confesională română unită²⁾

Preotul român Romul Ganea din această parohie, e supus Episcopiei unite de Lugoj și primește salariu de la statul român, iar dela cel ungar n'are nimic.

În comuna Bătania se află o puternică parohie ortodoxă română, care e lipsită de preot. Mai are și o școală confesională ortodoxă, dar nu funcționează, în lipsă de învățător român.

Numărul credincioșilor greco-catolici (uniți) români — după datele celor două eparhii române — cu 16 parohii existente, se ridică la cifra de peste 20 000 suflete. În realitate, numărul Românilor uniți din Ungaria e mult mai mare, dar aceștia au fost maghiarizați prin Episcoporia maghiară unită de Hajdudorog.

Petra Petrinca

¹⁾ Vezi actul conf. No. 101/1933 a Prof. Jud. Satu Mare.

²⁾ Vezi actul No. 3/1933 Prez. Episcopiei unite de Lugoj.

Săptămâna

În țară: Pregătiri la toate partidele în vederea sesiunii parlamentare, care se începe la 21 Ianuarie.

Guvernul lucrează, nu fără mari greutăți, în unele zile lansaseră în cursul săptămânii demisionistrului de finanțe — la alcătuirea bugetului. pus în legătură cu această chestiunea mare a intrării armatei, prin pregătirea în țară a armamentului de care avem nevoie. D. Dinu Brătianu, președintele partidului liberal, a dat ziarului „Universul“ cu vire la aceasta un interview cu mare răsunet.

La național-țărăniști o nouă încordare pe vederea chestiei. D. Viorel Tilea, omul d-lui Vaida, a dat Sibiu un atac în contra d-lui Iuliu Maniu. Pentru două zile, în întrunirea comitetului județean al organizației național-țărăniștilor dela Arad, d. Ion Mihail, președintele partidului, să spună foarte energic că mai admite nimănui din partid să vorbească de demaniști, vaidaști sau lupiști.

D. Oct. Goga, președintele partidului național-țărăniștilor agrar, a fost primit săptămâna aceasta în audiență d. Mussolini.

Săptămâna externă a fost a plebiscitului din provincia Sar, care s'a sfârșit cu 90,5%. În voarea Germaniei. Rezultatul acesta atât de neașteptat a pri-nuit în Germania o bucurie delirantă, în contra celor ce votaseră împotriva Germaniei. Imediat după plebiscit, cancelarul Hitler a rostit un discurs prin care a anunțat că Germania mai are față de Franța nicio pretenție teritorială și se va putea înstăpâni între ele cea mai bună pace. Declarația aceasta a fost repetată a doua zi de d. Göbbels. Incurcăturile din pricina Sarului au început cu toate acestea să vină încă de azi. Din cauza terorii hitleriștilor, cei cari vor să plece pentru menținerea stării de pănăci, au început să plece cu ghiotura în Franța. Liga Națională caută să prelungească această posibilă de refugiu prin amânarea cu 4-5 săptămâni retragerii trupelor interaliate și-a predării provinciei în mâinile Germaniei, dar în cele din urmă hotărât să se predea Germaniei Sarul la 1 Mai.

Se va vedea până atunci ce se va alege de vederile tratatului de pace cari hotărăsc să distrugă întăriturile militare din această provincie și să dea Germania garanții că nu va folosi pe dreapta Rinului garnizoane. Chestiunea aceasta va fi și mai grea decât asigurarea refugului lor cari au votat în contra Germaniei. Germania nu va legați cu aceasta vechi chestie că nu reintră în Liga Națională decât dacă i se dă egalitate în armare; ori prin aceasta nu se atacă nicidecum articolele din tratatul de pace referitoare la întăriturile militare din Sar, ci și toate celelalte întărituri referitoare la înarmarea germană ale tratatului dela Versailles.

Se mai ivesc de altminteri și alte complicațiuni în legătură cu plebiscitul. Presa franceză engleză se teme că Germania va cere după aceasta restituirea coloniilor ce i s'au luat pe tratatul de pace.

De altă parte sunt mari temeri că rezultatul plebiscitului din Sar va da curaj hitleriștilor din Austria, ca să încerce din nou alipirea Austriei la Germania, Austria a luat încă din săptămâna trecută măsuri militare la granița germană.

Ungaria a prins și ea curaj în urma plebiscitului din Sar, precum arătam în pagina întâia a numărului nostru de față.

De altfel a revenit în discuția Ligii Naționalilor o altă chestiune ungurească: a atentatului dela Marsilia pusteii Janka. Ungaria, precum am arătat în numărul trecut, s'a grăbit să prezinte la Geneva un așa-zis rezultat — care evident, nu găsește nicio vinovăție ungurească — al anchetei ce zice că a făcut-o în urma sentinței din Decembrie de Societatea Naționalilor. S'a pripit astăzi din calcul: socotea adecă că după pactul dela Rotterdam va găsi la statele europene o mai mare bunăvoință, mai conta totodată să speculeze împrejurarea că Societatea Naționalilor e ocupată cu marea problemă a Sarului și va trece deci peste chestia ungurească cu una, două. Mica înțelegere a protestat energic în contra unei astfel de cercetări a chestiei vinovățiilor ungurești în legătură cu atentatul, și ca urmare raportul ungureș se va cerceta de-abia în sesiunea viitoare a Ligii Naționalilor, când i se va consacra o discuție amplă.

Despre revoluția din Albania n'au mai venit vești.

Din Mexic s'a anunțat o nouă revoluție. Din Varșovia au venit vești îmbucurătoare: Polonia e pe cale să se cumintească și să adere la pactul oriental propus de Franța.